

Col·lecció l'illa Roja, 11
Natures

Edicions Sidillà SL

La Bisbal d'Empordà 17100

info@edicionssidilla.cat

www.edicionssidilla.cat

© dels textos: Adrià Pujol, Melcior Comes, Carlota Gurt,
Simona Škrabec, Joan Benesiu, Núria Cadenes, Laia Llobera,
Mònica Batet, Miquel Aguirre i Joan Todó, 2021

© de les il·lustracions: Montse Mayol Mas

© d'aquesta edició: Edicions Sidillà

Disseny: J. Pujadó

Correcció: Xavier Cortadellas

Primera edició: agost 2021

Edicions Sidillà és soci protector d'Amics de la Bressola

Aquest llibre s'ha imprès a la Impremta Pagès, d'Anglès

ISBN: 978-84-122240-7-8

Dipòsit legal: GI 887-2021

Tots els drets reservats. Si voleu fotocopiar parcialment
aquest llibre, feu-ho legalment contactant amb CEDRO:
932720445 o cedrocat@cedro.org

ADRIÀ PUJOL, CARLOTA GURT, MELCIOR COMES,
SIMONA ŠKRABEC, JOAN BENESIU, NÚRIA CADENES,
LAIA LLOBERA, MÒNICA BATET,
MIQUEL AGUIRRE, JOAN TODO

Natures

11 relats entre mars, muntanyes, boscos i camps

Il·lustracions de
Montse Mayol

edicions
Sidillà

La Bisbal d'Empordà, 2021

Sumari

6	Nat, natures
11	Una catatonia provisional, d'Adrià Pujol
31	Camells de colors (Breu autobiografia natural), de Carlota Gurt
51	Fons de corall i jardins, de Melcior Comes
71	Centzontle, de Simona Škrabec
87	Cançó de la serra als llavis, de Joan Benesiu
125	Lanius Collurio, de Núria Cadenes
145	El mite de la pedra, de Laia Llobera
161	Tramsa, Tromsa, Tramso..., de Mònica Batet
179	La barraca de les pinyes, de Miquel Aguirre
197	La cabra, de Joan Todó
218	Biografies

Natures, il·lustracions de Montse Mayol

Nat, natura

Què és la natura? El humans en formem part, però al mateix temps la sentim i la mirem des de fora. Aliena. Estranya. I tanmateix, tan nostra, que és sempre el lloc d'on venim i el lloc on tornem. De natures, bé ho sabem, n'hi ha moltes, tantes com gent que la miri, que la pensi, que la rumii. De vegades, la natura es barreja amb la infantesa o amb la llengua, que corre lliure com una salvatgina; de vegades, amb alguna cosa indefinible, primigènia. On és el bosc? On comença? On s'acaba? I nosaltres, d'on venim? Però, a on som? L'amenacem i ens amenaça. Però, per què ens crida la natura? Per què sentim la necessitat d'anar-hi, de redescobrir que en continuem essent part? A vegades, hi tornem perquè la sentim com un rept. A vegades, perquè és la nostra feina, i pels fruits que ens dona i que li arrenquem una generació rere l'altra. I també perquè és on trobem la solitud o el nostre encaix en el món. Perquè la natura sovint ens emplena i perquè és tan essencial que ens recorda d'on som i qui som i què som.

Hem demanat a deu escriptors que escrivessin sobre la natura. Volíem un conte, una narració, un poema, unes reflexions... allò que els suggerís la natura, allò que volguessin. Hem demanat també a una il·lustradora, la Montse Mayol, que fes el seu propi relat a partir dels textos que ens han enviat tots ells.

El resultat és *Natures*, aquest llibre, aquesta mena de capsa de paper plena d'imatges i d'històries i de pensaments que parlen de les raons, de les pors, de les infanteses i de la joia aquella, de la llengua primera, del nucli familiar, de les il·lusions, de l'amor, però també —i potser sobretot— de la cultura.

Alguns han optat per recórrer aquest camí sabent com saben que per a ells, com per a molts de nosaltres, avui, en general, la natura no és gaire res més que una excursió, que unes colònies, que una ascensió, que uns records, que una ruta, que una fugida d'unes hores o d'uns dies al bosc o a pagès. Saben que és sobretot, cada cop més, una enyorança. I un desig que no sabem i que no som capaços d'aferrar. I a vegades, també, un indret inquietant o un misteri.

Però més d'un d'aquests escriptors, en canvi, conscients potser que avui pràcticament per a molts la natura no és res més que un escenari llunyà, han optat per fer-la aparèixer en els seus relats com un altre lloc, a vegades, com aquell altre lloc, a vegades, com un element més del relat, com l'altra banda del mirall on vivim, com un marc de fons. I en alguns casos, potser ni això encara.

I no ens sorprèn tampoc que més d'un d'ells s'acosti a la natura des de l'altra banda del vidre d'un cotxe o des de l'altra banda d'una experiència de cultura. Som natura, sí, però fa

l'efecte que, quan hi tornem, si és que de debò hi tornem, hi arribem des d'un altre món.

Plantes, arbres, boscos, muntanyes acollidores o esquerpes, roques, ambients estranys i ocells i animals que hi són o que no hi són, però que en general desconeixem i que, com més desconeguts ens són, més ens fascinen... Hi trobareu de tot en aquests relats perquè cadascú mira la natura amb els ulls que sap i amb els ulls que pot. I tanmateix, lluny com ens en sentim, lluny com n'estem, mirant-la des de fora, la majoria tenim també un moment epifànic, a vegades una època epifànica, perquè la natura és aquella meravella, aquella por, aquella bèstia, aquell paisatge, aquell record, allò que de tant en tant ens domina, allò que ens fa sentir bé, la infantesa perduda, quan tot era nou i tot era el primer cop que ho vèiem, que ho sentíem o que ho vivíem. Ens anàvem fent conscients del món i del nostre lloc al món, a mesura que ens fèiem grans.

Per als editors, aquest lloc podia ser el foc abrusador cremant de l'illot del Castellar, de Llançà, una nit d'estiu, i les volves de cendra, com una neu de dol, caient als palmells d'unes mans de nena; o, els camins polsegosos i els camps que duïen a Empordà i a la font de l'Arbre i a les Gavarres llunyanes. I tot, tot allò, era natura: el mar, la calor de l'estiu, les onades a la platja, la llibertat de les vacances, les cales closes, el bosc de Can Bertran, les basses de la Terrera, els musclos, els cargols de tardor, les garotes i les pagellides —arrapades amb violència a les roques—, les cabanes secretes, aquell escurçó, aquella nina, aquella serp d'aigua, la llebre com fuig, les caues al campanar, a l'altre cap de plaça, la garriga, els pins, els grills

xisclant com bojos i tants i tants girapedaços, camí de Fonteta, papibous en un riu mal anomenat riera i els senglars gratant a terra de nit. Fins i tot nosaltres, que ens ho miràvem, entre l'espant i la rancúnia, entre la meravella i el goig, també érem natura. I ho continuem essent. I ho continuarem essent. Com tot i tothom. Tant mentre llegim aquest llibre, com mentre mirem finestra enllà o com sortim del medi artificial on som i anem allà fora.

Els editors

A on comença el bosc?

Una catatonia provisional

On comença, el bosc? Als herbassars de fora vila? Als despoblats de l'extraradi? Segons el mapa, sí. Ara però, els mapes bé són una abstracció, i acabo de saber que *abstracció* ve del llatí *abstractus*, format pel prefix *abs* («privació, separació o allunyament del límit exterior») i pel participi del verb *traere* («arrossegar»), és a dir, «arrossegat o extret fora dels seus límits externs». Déu n'hi do. Per això, quan em miro les Gavarres al mapa, els límits d'aquest que en diuen *parc natural* són clars. És diàfan on comença —on acaba. El bosc, el cartògraf l'ha arrossegat, l'ha extret del món, l'ha despulpat d'atributs i pel camí l'ha convertit en un poliedre estrany, una taca de color verd cuina d'hospital —com si algú hagués vessat una mica de crema de porros en un full.

A mi l'abstracció no em serveix per respondre la pregunta d'on comença el bosc. Les abstraccions van bé per pensar com